

J. V. 1256

p.i. 201. 097

AR EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 6 (372)

9. veebruaril 1929 a.

IX. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas . . . . . Kr. 10.—
 poolaastas . . . . . „ 5.—
 veerandaastas . . . . . „ 2.50

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
 aastas . . . . . Kr. 8.—
 poolaastas . . . . . „ 4.—
 veerandaastas . . . . . „ 2.—
 Üksik number maksab 25 senti.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24
 Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Kuulutuste hinnad:
 1/1 lehek. . Kr. 40.— || 1/4 lehek. . Kr. 10.—
 1/2 „ . „ 20.— || 1/8 „ . „ 5.—
 1/3 „ . „ 13.50 || 1/16 „ . „ 2.50
 Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
 Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.
 Aadressi muutmise 30 senti.
 Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) J. Veneman, Süüdistatava ja tunnistaja sundtoomisest. 2) I. Terebenin, Praegusaja kontrollasjanduse seisukorrast Nõukogude Venemaal. 3) Politseiasutuste seaduse ootel. 4) V. Paavo, Liikumise korraldusest. 5) Leping varastega. 6) Leitn. R. Reha, Juhendeid üleriiklikkudeks suusavõistlusteks. 7) Ametlik osa. 8) Kirjandus. 9) Kuulutusi.

Süüdistatava ja tunnistaja sundtoomisest.

J. Veneman.

Kr. kp. s. leiame terve rea paragrahve, kus räägitakse süüdistatava ja tunnistaja esitamisest uurimusele sundtoomise teel, s. t. juhusel, kui on jäänud tagajärjetuks kutsumine — isiku vabatahtlik kohustuse teostamine, võtab kohtu-uurija või kohus tarvitusele seks sunniabinõud. Kuidas aga teostada neid sunniabinõusid, missugustel tingimustel jne., seda tahabki käsitada käesolev kirjutis, eriti selles osas, kus tuleb teha tegemist politseil. Enne kui asuda ülesseatud küsimuse enese juure, pean tarvilikuks puudutada üldse neid põhimõtteid, mis teevad tarviliseks ja õigustavad säärase isikuvabaduse kitsendava abinõu tarvitamist, nagu seda on sundtoomine.

Kriminaalkohtu ülesanne on kaitsta ühiskonda kriminaalõiguste rikkumise eest, seada jalule rikutud õiguslik kord

ja karistada süüdlas. Iga kordasaadetud kuritegu jätab enesest järele teatavad jäljed. Neid jälgi kogudes ja hinnates, kas oma tähelepanekute või teiste isikute vaatluste põhjal, võime teha oletusi kordasaadetud teo suhtes ja peale selle ka hinnata teo sisemist tähtsust. Kuid arvestades seega, et leida kõiki jälgi, mis asetleidnud kuritegu jätnud järele, osutub peaaegu võimatuks, ja teiseks ei või vastutada inimese loomuse puudulikkuse tagajärjel isegi oma isiklikkude vaatluste õigepärasuse eest, seda rohkem veel teiste isikute poolt toimetatud vaatluste suhtes. Igast teost kõige õigemad andmed omab tegutseja ise, ja seepärast teo kordasaatja võib anda meile kõige õigemaid seletusi, mitte üksi kuriteo objektiivsest, vaid ka subjektiivsest küljest (Baršev). Aga teisest küljest pida-

des silmas, et säärasel, kurjategija enese avaldiste teel andmete hankimisel asemel viimase tegutsema oma enese huvide vastu ja tekitame kokkupõrkeid tõelikkuse selgitamise kohustuse kaasaaitamise ja enese alalhoiu instinkti vahel, mispärast oleme valmis uskuma vaid seda, mis räägib kurjategija enese huvide kahjuks ja kahtlema kõiges selles, mis ta ütleb enese kasuks. Arvestades eeltooduga, veendume, et see alik, mis näis olevat esimesel pilgul kõige rohkem usaldustäratavam, kaotab lähemal vaatlusel oma tähtsuse ja süüdistatava ülekuulamine, et teo selgitamise otstarbeks saada temalt tõelikke andmeid, osutub väga kahtlustatava väärtusega abinõuks (Mikljäševski). Kuid loobuda süüdistatava ülekuulamisest meie siiski ei või, vaid peame andma sellele säärase ilme, et see tõesti aitaks kaasa tõe selgitamisele ja annaks võimaluse rajada sellisel teel saadud seletustele meie veendumuse.

Kuriteost jäetud jälgede alusel võime teha sündinud teo ja isegi selle sisemise tähenduse kohta oletusi, ja kui see oletus, olles subjektiivse tõelisuse aluseks, ei saa lükatud ümber süüdistatava poolt, kellele jäetud avarad enesekaitse võimalused, siis näib, et see võib omada objektiivse tõelikkuse tähtsuse, mida peabki selgitama kriminaal-kohtupidamine. Seega kr. kp. s. ülesanne on selgitada tõde, mis annaks jälgitavast kuriteost õige ja sündmustõeliku pildi, kusjuures selle teo kordasaatja enese juuresolek ja kaasaaitamine tõe kättesaamiseks, õieti omaksvõtmise mõttes osutub paratamatult vajaliseks ja kindlustab ühtlasi objektiiv-tõelisuse uurimuse.

Nagu eelpoolöeldust väljub, on süüdistatava kohalolek kohtu-uurijale, samuti ka kohtule, väga suure tähtsusega, seepärast peab seaduses olema fikseeritud need abinõud, mis kindlustaks süüdistatava ilmumise uurimusele. Viimasest muidugi kõige lihtsamana osutub kutsumine, kuid vaevalt annab see igakord soovitatavaid tagajärgi, sest süüdistataval pole ju mingisugust huvi ilmuda kriminaalkohtu ette, kus teda võib ähvardada au, varanduse, vabaduse või isegi elu kaotus. Seepärast on loomulik, et riigi kui ühiskonna heaoleku huvide lähtekohalt minnes välja, ei saa ainuüksi piiruda säärase humaanse abinõuga, nagu

kutsumine, vaid riik, püüdes korraldada oma elanikkude hüve ja õiguslikke vahetkordi ja kaitsta elanikke õigusriikete hädaohust, peab võtma selle ärahoiuks tarvitusele rohkem usaldatavaid, kuid ühtlasi ka karmimaid abinõusid. Ei saa seepärast jätta süüdistatavale vabadust valida, kas ilmuda uurimusele või mitte, vaid peab loodama abinõu, mis kindlustaks täielikult kohtu käsu täitmise ja selleks ongi kr. kp. s. nähtud ette sundtoomine.

Üldse võime jagada sundtoomisele kuuluvaid isikuid kahte liiki: tunnistajad ja süüdistatavad ehk kaebelused. Tunnistajate suhtes tarvitatakse sundtoomist vaid siis, kui on jäänud tagajärjeks kutsumine, aga siiski nende ilmumine on hädatarvilik ega saa asendada neid teistega. Süüdistatava suhtes kannab k.-uurija juure või kohtusse ilmumine üldse teistsugust iseloomu, mispärast siin võib tarvitada sundtoomist, minnes mööda kutsumisest, kui on olemas põhjusi arvata, et kutsumine ei anna soovitatavaid tagajärgi (kr. kp. s. §§ 61, 389). Millised need põhjused võiksid olla, mis sundtoomise küsimuse otsustamise motiivideks on, mina lähemalt siin kohal ei puuduta, mis juba kuulub otsusttegevate organite resp. kohtu ja k.-uurija kompetentsi, püüan vaid seda küsimust niivõrra valgustada, kui seda läheb tarvis sundtoomise iseloomu mõistmiseks.

Üldse kõiki neid põhjusi, mis võiksid olla aluseks oletusele, et süüdistatav ei järgi kutsete, s. o. ei ilmu vabatahtlikult kutse kohaselt ja varjub uurimusest, ei saa täpselt määrata. Seadus on annud vaid üldised juhtnöörid. Nii räägib kr. kp. s. § 389 „...Ilma eelkäiva kutseta võib olla sundtoodud: 1) süüdistatavad kuritegudes, mille eest seaduses nähtud ette karistus ühes kõigi õiguste või eriliste õiguste kaotusega; 2) süüdistatavad vähem tähtsates kuritegudes, kui neile ei saadud kutset teha nende varjumise tõttu; 3) süüdistatavad ilma kindla elukohata ja elukutseta“ ja sellele vastavalt § 61. „Vangimajaga karistatavate süütegude asjus teeb rahukohtunik süüdistatava, kelle ilmumise üle järgnes nõudmine, mitteilumisel kaaluvate põhjusteta korralduse tema sundtoomise kohta. Kohtunik võib niisuguse süüdistatava sundtoomi-

se korraldada ka ilma eelkäiva kutseta, kui kutsumist ei olnud võimalik teha süüdistatava varjumise tõttu, või kui süüdistatav ei oma kindlat elukohta ja elukutset.“ Kuid teisest küljest, seadus, andes oma äranägemise kohaselt võtta tarvitusele säärase kitsendava abinõu, nagu sundtoomine, määrab, nagu äsja nägime, tingimused, milliste olemasolul võib seda tarvitada, ühtlasi hoiatades, et „k-uurija ei tohi tuua sunniteel ega isegi kutsuda kedagi ülekuulamisele seks ilma küllaldase aluseta“ (§ 396).

Kuigi seadus on püüdnud määrata umbkaudselt neid tingimusi, millede olemasolul tuleks võtta tarvitusele sundtoomine, ei saa veel neid pidada mõõduandvaiks iga isiku suhtes. Siin tuleb ikkagi arvestada eeskätt just isiku moraalse garantiiga, mida pakub kahtlustatav oma elukommetega, eluviisidega, oma seisukohaga seltskonnas ja perekonnas, elukutsega jne. Seks on otsustegijail võimalus koguda igakülgeid andmeid politsei kaasabil, et hoiduda veast tarvitada seadusega lubatud küllalt tundelist „oma äranägemist“, mille eest võib sattuda kergesti karistuse alla. On ju vaevalt mõeldav, et kohtu eest varjub isik, keda ähvardamas arest või ka raskem karistus, kuid isikul näib olevat võimalusi õigeismõistmiseks ja kellel on endal kindel elukoht, teenistus ja isegi kinnisvarad kohal. Sääraste isikute suhtes oleks sundtoomine kui isikuvabaduse kitsenduse abinõu ülearune ja võimu kurjastitarvitamine. On aga süüdistatav hulkur, ei oma kindlat elukohta ega teenistust, on varjunud juba varemalt tema vastu sihitud kriminaaltoimusest, kavatses põgeneda ja on teinud juba selleks ettevalmistusi, siis on olemas küllaldane alus tarvitada seltskondliku heakorra kindlustuseks tema suhtes abinõu, mis piiraks ta vabadust ja nimelt sundtoomist.

Seega olen katsunud anda väikese ülevaate sundtoomise tarvitusele võtmise tingimustest ja põhjustest, katsun edasi võtta vaatlusele sundtoomise teostamise, s. t. kellel lasub selle teostamine, missuguste tingimustega on seotud selle läbiviimine, missugused ülesanded on selle juures täituritel jne.

Sundtoomist nimetatakse võimuorgani käsuks, kel õigus on tarvitada seda abi-

nõu, määrates, et tähendatud isikule on pandud ette viivitamatult järgida käsu esitajale või äraütlemise juhusel, et isik oleks toodud väevõimuga kohtusse kindlaksmääratud protsessuaal-toimingu täitmiseks (Mikljäševski). Nagu siit näha, piirab sundtoomine isiku vabadust, võttes temalt võimaluse teatava aja kestes enese ja oma tegude üle teha korraldusi, kuid siiski ei või sundtoomisele kui kinnipidamisele vaadata, mis mitte viimase iseloomu ei tohi kanda, sest sundtoomine on vaid ühekordne toiming, mis lõpeb oma eesmärgi saavutades, s.o. isikuvabadus saab piiratud ainult seniks, kuni isik on täitnud nõutud toimingut. Seadus eraldab sundtoomist kinnipidamisest, pidades sundtoomist isiku uurimusele toomise abinõuks (kr. kp. s. 5. peatüki — süüdistatava esitamisest uurimusele ja tema ülekuulamisest — 1. osa: „süüdistatava kutsumine või sundtoomine uurimusele“), kuna kinnipidamisest räägib 6. peatükk — „süüdistatava uurimusest kõrvalehoidmise takistamisest“. Sellest on näha, et sundtoomist tuleb hoida lahus kinnipidamisest, ega või selle teostamisel võtta tarvitusele viimasele kohaldatava iseloomuga abinõusid ega toiminguid. A. Kvatševski, asudes samal seisukohal, ütleb selle kohta muu seas: „Isiku vastu sihitud sundabinõude suhtes on politseil õigus vaid süüdistatava sundtoomiseks. Sundtoomine seisab isiku saatmises, tema järele valvamises ja vastupaneku või põgenemise katse ärahoidmises. Näib, et sundtoomine on lähedane kinnipidamisele, kuid ta ei ole mitte kinnipidamine. Kinnipidamine ei ole politsei võimuses, õigus seks on üksnes kohtul. Kui tuletame meele, kui raskelt lasuks eraisikutel ja seltskonnal politsei õigus kinni hoida ja isegi areteerida, eriti väikestel süütegudel, siis ei saaks ka hinnata seda suurt edusammu mis teinud seadusandlus isiku ja vabaduse kaitseks. Võttes ära politseilt õiguse areteerida, ei ole seadus seega kõrvaldanud tarvitada võimalusi süüdistatava kohtu eest kõrvalehoidmise takistamise abinõusid: kui need osutuvad tarvilikuks. Miski ei sega politseid küsimast igal ajal kohtult luba ühe kui teise abinõu tarvitusele võtmiseks ja seda luba ei või tagasi lükata, kui asja seisukord annab seadusliku aluse kinnipidamiseks.“ Kuigi käesolev arutelu on leidnud aset, siis kui § 51. ei annud veel võimalust politseile süüdis-

tatavat võtta vahi alla, ometi annab see reljeefse pildi sundtoomise iseloomust. Et käesolevat paragrahvi hiljem täiendati

kinnipidamise õigusega, siis ei ole minu arvates seadusandlus sellega teinud just õnnelikku sammu. (Lõpp järgneb.)

Praegusaja kontrollasjanduse seisukorrast Nõukogude Venemaal.

I. Terebenin.

Kontrollasjandus oli seatud Venemaal enne revolutsiooni palju laialdasemale alusele kui kusagil mujal. Riiklik kontroll Eestis oli loodud üldisel Vene riigis maksva kontrolli alusel. Pidades silmas, et lähemal ajal esitatakse riigikogule riigikontrolli seaduseelnõu, ei ole huvituseta jälgida kontrollasjanduse olukorda Nõukogude Venemaal.

Ajutise valitsuse kukutamise ja nõukogude võimu kindlustamisega oli esialgu riigikontroll nimetatud riikliku kontrolli komissariaadiks, hiljem tööliste ja talupoegade inspeksiooniks. Peale nende laialdaste volituste, mis oli varem kontrollasutuse kasutada, anti nõukogude valitsuse ajal temale veto õigused seadusevastaseks tunnustatud tehingute ja kulude alal, temale anti piiritud volitused kuritarvituste jälgimisel ja administratsiooni agentide seadusevastase tegevuse puhul, võimaldati tarvitusele võtta laiaulatuslikke faktilisi ja eelrevideerimisi jne. Peale selle lasusid kontrollasutuse peal veel ülesanded, mis kuulusid osaliselt või peamiselt korraldusasutuste kompetentsi, nagu riigi varanduse inventariseerimine, arvepidamise ja aruannete juhtnööride andmine jne.

Viimane kontrollasjanduse organite uuendus viidi läbi Nõukogude Venemaal 1923. a. lõpul. Selle uuendusega langes välja eelarve kontroll tööliste ja talupoegade inspeksiooni võimupiirkonnast ja pandi rahaasjanduse komissaride peale. Nagu nähtub meil käepärast olevatest rahaasjanduse kontrolli määrustest, mis antud välja rahaasjanduse komisari ja tööliste ja talupoegade inspeksiooni kokkuleppel, organiseeriti 30. X 23. a. rahvakomissaride poolt tehtud otsusega rahaasjanduse kontroll järgmiselt.

Rahaasjanduse kontrolli teostamiseks kutsuti ellu järgmised asutused: 1) Nõukogude vabariikide liidu rahaasjanduse kontrollivalitsus, 2) üksikute liitu kuulu-

vate vabariikide rahaasjanduse kontrollivalitsus, 3) üksikute kubermangude ja maa-alade rahaasjanduse kontrollivalitsus, 4) erilised kontrollasutused transportettevõtete ja -asutiste juures. Rahaasjanduse kontrolli ülesandeid on: 1) revideerimise teel kontrollida eelarvelisi sissetulekuid ja väljaminekuid, samuti summade läbikäik ja tarbekorral ka materjalide läbimüük, 2) raha ja materjalide, samuti ka tööde seisukorra tegelik kontrollimine kohal, 3) riigi- ja kohalikkude eelarvete täitmise üle üldise aruande kokkuseadmine, 4) riigi- kui ka kohalikkude eelarvete krediidi alal kassa- ja arvepidamise juhtnööride andmine, kokkuleppel tööliste ja talupoegade inspeksiooniga, ja 5) kõigi asutuste kasade ootamata revideerimise teostamine.

Tööliste ja talupoegade inspeksiooni hoole olid aga nüüd jäetud peale kontroll-revisjoni kohuste veel erilised ülesanded, mis kannavad poliitilist, ökonomilist ja administratiivset iseloomu. Tööliste ja talupoegade inspeksiooni komissariaat on seega nõukogude võimu põhiorganiks, mis kutsutud ellu abinõude soetamiseks administratiiv-aparaadi täiendamiseks ja viimase rakendamiseks sotsiaalsete organisatsioonide sihtide taotlemiseks. Tööliste ja talupoegade inspeksioonile olid jäetud ka ülesanded riigiaparaadi lihtsustamise, paremale järjele seadmise ja ratsionaliseerimise alal, riiklikkude organite tegevuse kontrollimine ja selle kontrolli alusel abi andmine kõrgematele riiklikkudele ja parteilistele organitele riigiaparaadi otstarbekohaseks kasutamiseks. Inspeksiooni kontroll-revisjoni töö seisab riigiasutuste, nõukogude majandusettevõtete, riigi tööstus- ja kaubandusettevõtete revideerimises, et selgusele jõuda, kas nad töötavad ka kõrgemate ülemuste ja parteiorganite poolt väljaantud seaduste ja juhtnööride kohaselt. Sealjuures kuulus inspeksiooni kohuste

hulka ka lähemalt tutvuneda nende asutuste ja ettevõtete eesotsas seisvate isikute ja nende kaastöölise tegevusega ja neile abiks olla vastava isikulise koosseisu valikus. Inspeksiooni kohuseks on tehtud tutvuneda riigiaparaadi üksikute probleemidega ja, mis viimasel ajal on nihkunud esikohale, riigiaparaadi ratsionaliseerida. Sellega ei piirdu veel tööliste ja talupoegade inspeksiooni ülesanded. Ühelt poolt on pandud inspeksiooni peale veel kontroll-revisjoni alal rahakomissariaadi aruande esitamine eelarve täitmise üle ja teiselt poolt poliitilisel administratiiv-alal kuulub tema kohuste hulka rakendada oma tööle noorsugu ja andekaid isikuid tööliste ja talupoegade ringkonnast, et neist valmistada energilisi administraatoreid riigiasutuste ja -ettevõtete jaoks. Olgu veel tähendatud, et tööliste ja talupoegade inspeksiooni juures tegutseb eriline osakond, mille ülesandeks on tööliste ja talupoegade poolt esitatud kaebuste (bürokratismi jne. peale) vastuvõtt ja arutamine. Vene vabariigis oli 1924. a. esitatud 17.000 kaebust, kusjuures 80 prots. põhjenesid bürokratismil ja osutusid uurimisel põhendamatuks. 1925. a. kasvas kaebuste arv 9 kuu jooksul peaaegu kahekordseks.

1924.—1925. a. aruandes loetleb t. ja t. inspeksiooni komissar Kuibõšev tähendatud asutuse saavutusi, hinnates tema eriliseks teeneks ühekordse põllu- ja majapidamise maksu uurimistööd, mille tulemuseks oli selle maksu ümberkorraldamine, mis kergendas 30% võrra talupoegade maksustamist. Sellisama komissari andmetel sama aasta jooksul korraldatud revideerimise tagajärjel likvideeriti terve rida majandusliku iseloomuga administratiivseid asutusi, mis osutusid üleliigseks, kaubanduslistes ettevõtetes alandati toodangu omahinda ja vähendati veo omahinda transportettevõtetes jne.

Käesolev kontrollasjanduse korraldus Nõukogude Venemaal osutus uurimise aineks prantsuse arvepalati peanõunik V. de Marse'le, kes on ühtlasi ka poliitiliste teaduste professoriks. De Marse arutab küsimust, miks on inspeksiooni komissariaadile antud eriline „tööliste ja talupoegade“ nimetus, ja seletab seda seega, et inspeksioon tegutseb peasjalikult talupoegade ja tööliste osavõtul,

kuna tema ellukutsumisel peeti just silmas klassilise diktatuuri aadete maksmapanemist. De Marse leiab inspeksiooni tegevuspiirkonna äärmiselt laialdasena, see tegevusväli ei piirdu üksi riigiaparaadi organitega, vaid ka terve sotsialiseeritud erakaubandus kuulub sinna. Inspeksiooni ülesandeks on juhtida ja korraldada asutisi, millised käsitavad töö ja toodangu ning administratiiv-tehnika teaduslikku organiseerimist, organiseerida rakukesi kaastööks administratiiv-aparaadi paremale järjele viimise alal, lahendada küsimusi töökaitse alal jne. Nende ülesannete elluviimiseks oli vaja inspeksiooni varustada piiramatute volitustega. Selle sihiga oli muu seas inspeksiooni koosseisus nähtud ette kaks eriosakonda: väljaannete ja teadete osakond ja kaebuste keskbüroo. Esimese kohuseks on halastamatult ja kavakindlalt võidelda ajakirjanduse kaudu asutuste kaastöölistega, kes väljendavad hoolimatust ja ükskõiksust tööliste ja talupoegade huvide suhtes. Teise asutuse ülesandeks aga osutub altkäemaksuvõtmise, seadusevastase tegevuse, bürokratismi ja otsekohe hoolimatuse vastu võidelda. Selle asutuse ellukutsumises näeb de Marse ülesandmiste ja läbiotsimiste võimu juubeldust. Ta seab kõrvuti riigi poliitilise valitsuse (GPU) tööliste ja talupoegade inspeksiooniga ja, nimetades esimest politseiasutuseks tervele elanikkonnale, leiab, et inspeksioon on samasuguseks asutuseks ametnikkonnale, kelle arv on väga suur sotsialistlikul maal. Inspeksiooni komissari ettekandest nähtub, et 1. I 1926. a. sisaldas riigiaparaat ligemale 1.200.000 koosseisulist kohta, ühes majanduslikkude organitega 1.800.000, kusjuures ainult ühe aasta jooksul teedekomissariaadis koosseis kasvas 22,5 tuhande võrra.

Lõpuks kriipsutab de Marse veel alla, et tööliste ja talupoegade inspeksiooni ellukutsumisega täiesti ignoreeriti suurema osa Euroopa ja Ameerika riikide konstitutsioonide printsiipi kontrolli rippumatuse mõttes täidesaatvast võimust. Tööliste ja talupoegade inspeksioon allub valitsevale parteile ja on üheks tema organiks. Moskvast, samuti nagu kõigis üksikutes vabariikides ja kaugemais territooriumides, inspeksioon sunnib värisema kõiki ametnikke, alates vabariigi presidendiga ja lõpetades

alandliku agendiga, arvates sinna hulka ka sotsialiseeritud tööstuse ja kaubanduse tegelasi. Samal ajal ei ole inspeksioon kontrollasutuseks komissaridele, kes teostavad eelarvet. Sellel alal on

kontrolörid alati heas vahekorras kontrollitavatega; nad ühtlaselt kasutavad ühesuguseid õigusi, nii ühed kui teised on rahvakomissarideks.

Politseiasutuste seaduse ootel.

Hiljuti möödunud Eesti politsei 10. aastapäeva puhul räägiti meie politsei arenemisest, tema saavutustest, toonitati, et olevat vaja kõige edu peale vaatamata veel tublisti ennast arendada, et saada rahva-politseiks. Kõik see on väga õige, kuid ainult enesearendamisega ei või meie politsei saada selleks rahva-politseiks, millisena teda soovitakse näha. Selleks on tarvis luua ka vastavaid tingimusi. Vähe on seaduste ja määruste kõige paremast tundmisest, kui seadus juhtub olema nagu Johannese ilmutusraamat (tempelmaksuseadus), mida võib seletada iga viisi. Mis aitab sellest, kui politseinik oleks küll ingel, kuid kui temal puudub igasugune õigus oma südametunnistuse ja parema arusaamise järgi talitada?

Kellelegi kraavitöölisele oli määratud tulumaks. Kodanik oli väheste teadmistega isik, ei protesteerinud maksumääramise vastu, kuid maksta tema siiski ei jõudnud. Nõudmine saadeti politseile. Tööta kraavitöölisel polnud midagi võtta ja politsei seadis kokku maksujõuetuse akti. Nõudja asutus ei pööranud sellele mingit tähelepanu, vaid saatis nõudmise tagasi politseile „energiliseks nõudmise jätkamiseks“. Kraavitööline muutis oma elukohta, sattus otsitavate nimekirja, kord leiti ta, siis kadus jällegi silmapiirilt kuni ta uuesti leiti. Nii viisi rändas kirjavahetus mitu aastat. Selle aja jooksul seati kokku mitu maksujõuetuse akti, mitu varanduse otsimise akti, kirjutati kirjavahetusele mitukümmend õiendust, et võlglasel ei ole raha, varandust ega teenistust, isegi veel invaliid. Postikulu, mis kirjavahetus oma rändamisega sünnitas, oli lõpuks suurem kui saadaolev tulumaks. Viimaks leiti kraavitööline jälle kusagilt mullatöölt, ja olgugi, et tema teenistus halva töötingimuste ja viletsa tervise tõttu oli äärmiselt kehv — tulumaks nõuti sisse! Ainult politsei kuulis sõnu, millega see halatsemisyäärne inimene seda toimin-

gut hindas: „Kas ilmas halastust enam ei ole!“

Suur kunst olevat õigust nõnda maksmata panna, et kellelegi ei sünniks ülekohtu ning seda kunsti suutvat ära õppida ainult väärtuslikud isikud. Kui asuda seisukohale, et asja peab otsustama inimene mitte ainult kirjatähe, vaid ka oma südametunnistuse ja parema arusaamise järgi, siis muutub asi lihtsaks ja ainult siis on tähtis, missugune inimene asja otsustab. Kivinenud vormaaluste tingimustes on seda kergem tegutseda, mida tühisem ja väärtusetum on tegutseja. Muidugi ei või jääda vormaalsus täiesti kõrvale, kuid arusaamine ja terve algatus peaks ikka üle käima.

Politsei peab kindlustama julgeoleku, kuid seda suudaks ta teha paremini, kui ta mitte nii palju oma kallist aega ei raiskaks sunnitud tuuletallamisega. Julgeoleku kindlustamine on praegu peaaegjalikult kordasaadetud kuritegude registreerimises ja jälgimises, aga nende ärahoidmiseks ei saa enam midagi teha, sest politsei upub paberitesse, mis temale kaela sajab. Politsei tegutseb teiste asutuste agendina, ja missuguseid asju tuleb politseil sarnasena lahendada, näitab muu seas lugu, kus keegi tööinspektor nõudis, et politsei juurdlusega selgitaks, miks ühel piimaühisusel on kuueliikmeline juhatus, kuna tema ringkiri näeb ette ühe juhataja! Alaline ülekoormatus, seal hulgas toimingud, mille tarbetus on selge, muudavad inimese lõpuks räpakaks ja tuimaks.

Politseil olevat võim, kuid missugune? Kas see, et politsei kurjategija peab vahi alla võtma? Kui aga kurjategija vastu hakkab, siis selgub kohe, missugune see võim on. Politseinikud teavad väga hästi juhuseid, mil on lubatud sõjariista tarvitada, tunnevad jiu-jitsut, poksi, kuid siiski vilksatavad ajalehis teated politseinikkude peksasaamisest. Ekslik oleks arvata, et need politseinikud on nii viletsad mehed, kes ennast ei suu-

daks maksma panna. Asjal on teised põhjused. Nähtavasti on laialdaselt arvamine maad võtnud, et politseid sallitakse paremini, kui end peksta laseb, selle asemel, et end täie energiaga maksma panna.

Kusagil läksid kaks 16-a. poissi metsa salaküttima. Tunnistajad nägid neid mõlemaid püssidega metsa minevat. Pärast leiti üks neist metsast mahalastult. Kõik andmed näitavad, et tema ise ei saanud ennast maha lasta. Tema kaaslane aga salgab kangekaelselt kõike, tema polevat jahil käinud ega polevat tema püssi olnud, tema ei teadvat midagi. Politseiametnik tähendab omavahel, et poisile oleks vitsa vaja, küll ta siis teaks, kuidas lugu oli. Keegi pealtkuulaja, kes soovib politseiametnikule paha, kirjutab kaebekirja. Hakatakse juurdlema, poissi usutlema, kas tema süüdistab politseinikku. Poiss, kel südametunnistus pole puhas, ei saa esiteks aru, milles asi seisab, milles tema peaks politseiniku süüdistama, kuid kaebaja õpetab poissi, et tema peab süüdistama politseinikku „ähvardamises“, ja kui nüüd temale juurdlejate poolt küsimus pannakse: „Kas teie süüdistate politseiametnikku ähvardamises,“ siis vastas poiss: „jah.“ Poisi oma tegu jääb nüüd varju, sest poiss, hoogu saades, ähvardab tappa ja põletada, kes tema vastu julgevad tunnistada. Et tunnistajad on naisterahvad ja poiss ümbruskonnas tuntud oma kange südame poolest, löövad tunnistajad kättemaksu kartma ja muudavad lõpuks oma seletusi poisi kasuks. Juurdlus lõpetatakse andmete puudusel. Selle vastu hakatakse aga kimbutama politseiametnikku, kes asja püüdis selgust tuua, „ähvardamise“ pärast.

Politsei 10. aastapäevaks oli otsitavaid isikuid 14.000 ja kuigi prohvetiamet tänapäev on tänamatuid, kuid käesoleval juhul võib julgesti ennustada, et praeguste tingimuste edasikestmisel tõuseb 20. aastapäevaks see arv vähemalt 28.000. Ülekohus oleks ette heita siin politseile lohakust. Politsei on hästi tegutsenud ja peab otse imestuma, kuidas praegustel tingimustel on suudetud nii palju ära teha. Otsitavate arvu kasvamise põhjusi on: 1) täitmise võimatus (näit., teatada mustlase elukoht, nõuda sisse maks puupaljalt töötä päevatööliselt jne.), 2) politsei ülekoormatus, 3)

elanikkude registreerijate asutuste otsimistest mitteosavõtt (näit. vallavalitsused), 4) nimede moonutamine.

Uus politseiasutuste seadus toob loodetavasti paremusi. Et politsei ei lämbuks igasuguste kutsete ja teadaannete laialikandmisest ja maksude nõudmisest, tuleksid kutsed ja teadaanded, välja arvatud kohtuasutuste omad, saata posti kaudu. Sel teel saab kodanik nad rutem kätte. Politsei saab nad praegu ikkagi posti kaudu, mispärast ei või siis kodanik neid otseteel saada. Samuti tuleksid saata tulumaksulehed ametlike postkaartide näol laiali, nagu seda praegu teeb põllutöoministeerium maarentide asjus. Vallamaksud peaksid vallavalitsused ise sisse nõudma. See ei teegi neile nii suuri raskusi, kui nad võtavad asja tõsiselt. Et praegu mõned vallavalitsused sadade ja tuhandete kaupa saadavad neid politseile, on ebaloomulik nähtus. Tihti määratakse makse seesugustele isikutele, kellelt neid kätte ei saa nende vaesuse tõttu. Politsei seab kokku maksujõuetuse aktid, neid aga saadetakse politsei kiusamiseks mitmel korral tagasi „energilisemaks nõudmise jätkamiseks“ ehk selgitamiseks, kas võlglaste varanduslik seisukord pole paranenud, kuna see ometi vallavalitsusele endale väga hästi on teada. Varanduse otsimise aktide kokkuseadmine isiku elukohta muutmisel on täiesti ülearune töö. Kui isikul pole varandust jäänud endisse elukohta, miks ei või siis vastavat õien dust ametnik teha, vaid peab seda tegema terve „nõukogu“? Ka maksujõuetuse aktide kokkuseadmisel praegu ei ole tähendust, kuna nõudmisi nende põhjal ei lõpetata. Peaks olema emb-kumb, kas maksujõuetuse akt lõpetab nõudmise, või vastasel korral ei ole mõtet raisata tema kirjutamisega ja tunnistajate otsimisega aega.

Politseivalvel praegustel tingimustel ei ole mingisugust tegelikku tähendust, küll aga peetakse valvealuste kohta tusedaid akte, mis vahel ühest politseiasutusest teise rändavad, sest valvealune vahetab oma elukohta. Mõnikord ei leita valvealust kuidagi viisi. Valvealusel ei ole sellest valvest absoluutselt külma ega sooja, küll võib aga politsei hõlpsasti valvealuste aktide pärast naha peale saada, sest võib juhtuda, et valve oli tähtjaline, et kuidagi viisi see pole lõpetatud tähtpäeval. Politseil pole jälle

muud, kui võta karistus vastu lohakuse eest. Politseivalvel oleks tähendus siis, kui valvealust tõesti peetakse silmas, praegu aga seda ei ole, sest selleks pole politseil aega.

Kui uus politseiasutuste seadus meie õiglasi soove kajastab, siis oleks see suur kingitus meie politseile, mis tuleks ka suks tervele rahvale.

H. V.

Liikumise korraldusest.

Kordnik V. Paavo.

Peaaegu igast ajalehest leiab kodanik sõnumeid õnnetustest liikumise alal, mis suuremalt osalt käivad autode kohta. Põhjusi sellisteks õnnetusteks annavad hooletus ja hoolimatus; juhitakse sõidukeid sagedasti joobnud olekus, ei peeta täpselt sõidumäärustest kinni; põhjuseks on ka jalakäijate tähelepanematus, siis veel kitsad tänavad. Ka tuleb ette, et sõidukijuht ei ole omal alal küllalt asjatundlik.

On hakatud energiliselt liikumist korraldama, kuid praeguse meetodi juures, kus postilolev kordnik peale muude ülesannete kontrollib ka avalikku liikumist, ei saa tema igakord liikumisele juhtida väärilist tähelepanu. Kordnik puudub koguni tihti ametikohustest tingituna postilt. Kahtlemata mõjuvad need asjaolud halvavalt liikumisele tänavatel.

Mootorsõidukite liikumine on meil Eestis alles arenemisastmel ja rahvas ei ole sellega veel täielikult harjunud; iga aastaga kasvab sõidukite arv. Oleks hädavajaline kodanikkude kasuks sisse seada välismaa eeskujul erilised politseipostid, mis asuksid kohtadel, kus suurem liikumine, ristteedel ja peale liikumise juhtimise ei täidaks muid ülesandeid. Politseinikul, kellel ainult ülesandeks juhtida liikumist, oleks soodus iga väikestki väärnähtust likvideerida nii jalakäijate kui sõidukite suhtes.

Vast tekib ehk arvamine, et selle tagajärjeks on politsei koosseisu suurendamine, mis nõuab riigilt uut kulu, ja et meil Eestis ei ole veel nii tihe liikumine, mille reguleerimiseks vaja erilist kontroll-juhti. Kuid asja põhjalikult läbi mõeldes ei ole sarnastel arvamistel palju põhja, seepärast, et väike sõidukite kokkupõrge võib küünida raha peale ümber arvatult ametniku mitme kuu palgani, kelle läbi õnnetus oleks võinud jääda tulemata. Teiseks, kui võrdleme Eesti linnades liikumist tänavate kitsusega ning välismaa suurlinnade tänavatel liikumist nende avarusega, kus olemas erilised liikumist juhtivad politseipostid, siis näeme, et nende linnade tänavate laius ja liikumise tihedus ei olegi proportsionaalselt meie pealinnast Tallinnast palju ees.

Inimelu ja tervis on kallim kui raha, seepärast oleks väga soovitatav, et ka meil liikumist juhtivate politseipostide küsimus asjaosaliste poolt kõne alla tuleks. Edasi oleks vastutulelikkuse mõttes kodanikele väga hea, kui neile kas kohalikud prefektid või teised politseiametnikud korraldaksid vastavaid loenguid liikumise korralduse tutvustamiseks ja õnnetuste ärahoidmiseks, ühes selgitavate udupiltidega. Rahvas hakkaks liikumise määrustest rohkem aru saama, ja see mõjuks kasulikult.

Leping varastega.

Uraalis, Permi kubermangus, asub Nishny-Tagilski linn, mille elanikud on suuremalt jaolt kaevandustöölised, sest linna ümbruskond on rikas raua, vase ja kulla poolest; veel tähtsam aga on plaatina, see imekallis metall, mida leidub seal võrdlemisi palju. Nagu teada, oli ka juba enne maailmasõda Venemaa selleks riigiks, kust saadi peaaegu kõik plaatina,

mis üldse maailmas olemas, mistõttu siis ka tsaristlik valitsus võis plaatina hinda reguleerida oma vaba äranägemise järgi.

Kuni 1885. aastani oli kõik korras: kaevandustöölised töötasid plaatina leidmise eesmärgiga hästi, hinnad olid maailmaturul kõrged ja toleaeagne vene valitsus võis olla asjaga rahul. Tähtendatud aastal aga pandi korruga tähele, et plaatina hinnad

mingipärast hakkavad langema. Seda konstateeris vene valitsus ise, seda pani aga kõigepealt tähele Pariisi plaatinaselts, kes oli vastavalt vene valitsusega sõlmitud lepingule huvitatud plaatina hindadest ja selle metalli müügist, mis senini oli teatud määral tähendatud ettevõtte ainuõiguseks välismail. Asja hakati lähemalt vaatlama ja siis selgus, et hindade langemine polnud juhuslik. Välismaaturgudele ilmuv plaatina — peale selle, mida müüs vene valitsus või Pariisi plaatinaselts ise — õige suurel määral, nii et hinnad tublisti löid kõikuma. Mõni aasta hiljem oli asi juba nii kaugele läinud, et vene valitsusel hakkas raskusi tegema plaatina hindade hoidmine sellel kõrgusel, nagu seda kogu aeg taheti ja tegelikult ka hoiti.

Kõige selle juures ei võinud olla lõpuks mingit kahtlust, et plaatina, mida müüdi odavamalt hinnaga kui seda teha tahtis vene valitsus, oli pärit samuti Nishny-Tagilskist, s. o. vene riigi kaevandustest; terve vahe kroonu plaatina ja teise plaatina vahel seisis ainult selles, et vabamüügile ilmunud plaatina oli nähtavasti kuskilt varastatud ja siis vaheltkauplejate abil Lääne-Euroopa turgudele toodud. Kahtlus varguses langes muidugi kaevandustöölise peale; neid otsiti küll igakord pärast töö lõppu väga põhjalikult läbi, kuid nähtavasti suutsid nad siiski kallist metalli üsna väikeste osade kaupa kõrvaldada ja koju viia. Vene valitsusel ja samuti ka Pariisi plaatinaseltsil polnud kuidagi võimalik hävitada pahet: vargus kestis edasi, ühes sellega aga ka plaatina müümine Lääne-Euroopas alandatud hindadega. Lõpuks — peale selle kui katsuti asja igaviisi korraldada ja parandada, kuid tagajärjeta — astuti väga iseäraline samm. Nimelt astuti ühendusse töölistega ja nendega saavutati järgmine kokkulepe. Töölised on kohustatud kõik varastatud plaatina müüma Pariisi plaatinaseltsi kohalikule esindajale, raha tasutakse otsekohe ja plaatina päritolu järgi ei küsita. Selle sammuga saadi muidugi kätte seda, et kõik plaatina nagu varemaltki läks läbi valitsuse või õigemini prantsuse plaatinaseltsi kätte, nii et nüüd reguleeris jällegi ainult vene valitsus; vabamüügile suudeti teha uuesti lõpp peale.

Uuel korral olid aga ka oma halvad küljed, mida originaalse mõtte isad esialgu nähtavasti jätsid kahe silma vahele.

Vargad, kellega oli sõlmitud omapärane leping ja kes selle lepingu maksvuse tagajärjel võisid enam-vähem kindlad olla, et neid kriminaalvastutusele ei võeta, töötasid suure innuga ja eduga edasi, varastades rohkem kui kunagi varem. Sest terve operatsioon oli n. öelda legaliseeritud — mispärast siis mitte varastada? Ja vargaks hakkasid lõpuks ka need, kes senini olid korralikult teinud oma töö. Muidugi saadi vastavatel kohtadel varstigi aru, et vargused aina suurenevad ja et asi on siiski viidud õige libedale teele. Kuigi lepingu tagajärjel suudeti likvideerida konkurentsi (olgu et viimane seisis oma töölises ja oma kraamis) ja kätte saada terve plaatina, läks ometi plaatina sel viisil kaunis kalliks maksuma: omahind koosnes nüüd eksploateerimise kuludest pluss plaatina ostukulud töolistelt. Viimane summa oli aga kaunis suur ja suurenes iga kuuga või isegi iga päevaga.

Siis astus valitsus korruga ootamatult kõigile sammu, mida ei saaks küll nimetada juba tekkinud olukorras hästi läbimõelduks. Kõigepealt tuleb tähendada, et valitsusvõimudel päris vargad ise jäid ka lepingu sõlmimise järgi täitsa tundmatuks. Asja aeti vaheltkauplejate ja -sobitajate kaudu, kes töolistelt said varastatud metalli ja viimase edasi andsid prantsuse seltsile. Terve küsimuse raskus seisis nüüd selles: kes on lõpuks need vargad ja kuidas neid kätte saada või kuidas vähemalt lõpetada nende kahjulikku tööd. Küsimust loodeti lahendada suurejooneliselt läbiviidud razzia abil. Ühel ilusal päeval piirati kõik tööliste majad tsaristlikkude vägede poolt sisse, neile aitasid selles töös veel kaasa sandarmid ja politseiagendid — ja algasid suured läbiotsimised. Vaadati ja otsiti kõik läbi: keldrist kuni katusealuseni, et leida plaatinat ja ühes sellega siis ka tõendus, et vastav tööline kuulub metallivaraste hulka. Iseenesest pole see samm kuigi tark ja, nagu tähendatud, läbimõeldud. Algusest saadik pidi ometi selge olema, et plaatina ei ole mingi keelatud kirjandus või midagi sellesarnast, mis kergesti silma paistab. Neid väheseid plaatinatükke, mis võisid ühel ja teisel töölisel kodus olla, oli võimalik nii ära peita, et ükski läbiotsija neid poleks suutnud kunagi üles leida. Pealegi aga pidi selge olema, et töölised kunagi ei hoia enda juures plaatina tagavarasid, vaid katsuvad

neid nii pea kui vähegi võimalik realiseerida. Nii ka juhtus. Ootamata razzia ei annud mingisuguseid tagajärgi. Õige küll: mõne üksiku töölise juurest leiti natuke otsitavat metalli, kuid see oli nii vähe, et sellest juttu ei maksa teha.

Sellega ei jäänud võimud muidugi rahule ja otsekohe võeti ette teine samm: areteeriti vaheltkauplejad, sest loodeti neilt saada tarvilisi andmeid. Kuid ka see samm ei annud soovitud ja loodetud tagajärgi. Ülekuulamisel seletasid vaheltkauplejad eranditult, et nad midagi ei tea. Nendel ei olevat teada nimesid, ega isegi varaste-müüjate välimus, kõik müük sündinud naiste kaudu ja nemad pole ka kunagi küsinud, kes need müüjad ise on ja kuidas on nende nimesid. Ühelt poolt vastasid antud seletused kahtlemata tõele. Kaevandustöölised olid väga ettevaatlikud mehed ja toimetasid nii saladuslikult kui kellelgi oli võimalik. Teiselt poolt aga on loomulik, et vaheltkauplejad ei tahtnud ära anda ka neid töölisi, kellede nimesid ja isikud neile olid väga hästi tuttavad, sest kartsid vihaste tööliste kättemaksu ja kardeti kõigepealt, et hea ja kerge tuluallikas kaob ülestunnistamise tagajärjel jäädavalt. Töölised oleksid tulevikus endale leidnud teisi vaheltkauplejaid, äraandjad aga oleksid jäänud leivata ja teenistuseta. Vahialla võetud vaheltkauplejad vabastati varsti jälle vangimajast, sest lõpuks ei saanud neile midagi süüks panna, just vastuoksa: nemad tegid seda, mis valitsus oli sanktsioneerinud ja mida valitsus ise tahtis kätte saada, nad ostsid varastatud plaatina töolistelt ja müüsid selle prantsuse seltsile, et kallis metall ei satuks Lääne-Euroopa turgudele vabamüügile.

Kõige selle valitsuse aktsiooni tagajärjeks oli see, et vargused ei lõppenud. kuigi nende arv arusaadavalt esialgu kahanes. Töölised olid ettevaatlikumad kui varem ja müüsid plaatinat edasi vaheltkauplejatele, kes aga kallist metalli enam valitsusele tagasi ei müünud, vaid selle jälle vabamüügile lasksid. Selle tagajärjeks oli mõistagi uuesti plaatina hindade langemine maailmaturgudel, mille vastu nii südilt oli võideldud pikemat aega.

Jällegi ei jäänud valitsusel muud üle, kui kuulutada, et varastatud plaatina ostetakse üles prantsuse seltsi poolt; jällegi sõlmiti vaheltkauplejatega vastavad lepingud. Peale selle määras vene valitsus küll suuri karistusi neile, kes lasevad plaatina vabamüügile, kuid viimasel määrusel ja ähvardusel polnud mingit praktilist tähtsust, sest sarnaseid vabamüügile laskjaid ei läinud kunagi korda tabada. Oldi sunnitud uusi lepinguid sõlmima, olgugi et seetõttu kallines plaatina hind, kuid oma konkurents oleks veelgi enam maksuma läinud. Peab küll ütleva, et esialgu ei annud need sammud ja lepingud kuigi suuri tagajärgi, sest kardeti valitsust ja arvati, et see peale ebaõnnestunud razzia ja teiste sarnaste sammude mõtleb mingisuguste uute lõksude sisseseadmisele. Kui aga siiski aja jooksul selgus, et valitsuse samm ja tahtmine on tõsine, et neil puudub sissevedamise tagamõte, hakati plaatinat jälle müüma suuremal arvul, nii et endine kord oli jälle seatud jalule.

Kaevandustes pandi aga maksuma uus kontrollimise süsteem ja tööliste läbiotsimised ja läbiivaatamised iga päev peale töö lõppu muutusid väga põhjalikuks. Keevi ei tohtinud enam oma riides minna tööle, vaid riided tulid enne tööle asumist ära anda ja selga panna kroonu tööriided. Kui töölisel andsid peale töö lõppu ära tööriided, siis otsiti alasti inimesi ka veel põhjalikult läbi: käed, jalad, juuksed, kõrvad, nina, suu — kõik vaadati hoolega läbi, kas ehk ei peitu kusagil kallist metalli. Ka sel teel ei suudetud vargusele täitsa lõpp peale teha, olgugi et varguste ulatus ja arv tunduvalt kahanes. Plaatina on iseneest nii kallis metall, et ka järjekindel väikeste osade äraviimine tasub ennast: väga väikeste osade leidmine aga on ka parema kontrolli juures raske.

Olgu kuidas on, kuid tsaariaegne Venemaa sõlmis ülalkirjeldatud viisil lepingu, mis tõesti omapärane ja millel teist sarnast maailma ajaloos vist küll ei ole: riik sõlmis ostu-müügilepingu temalt varastatud kraami kohta selle kraami varastega!

R. S.

Juhendeid üleriiklikkudeks suusavõistlusteks.

Leitn. R. Reha.

Suusaspord on ala, millele meil seni on vähe pandud rõhku. Põhjamail on kujunenud suusatamine rahvusliseks spordiks, seda harrastab nii noor kui vana. Ütlen lühidalt, et suusatamine on talvel ülim lõbu. Sellist siseorganite värskendust ei paku ükski teine kehaline harjutus. Kes mõnigi kord suusatanud, see tunneb juba rõõmu esimeste lumehelvete üle ja ta võtab jälle oma suusad. Meie piirivalves ja politseis on suusatamine algastmel. Kuid meie teenistuse iseloom nõuab, et igäüks peab oskama suusata, see kergendab ja kiirendab märksa teenistuse kandmist.

17. veebruaril kohtuvad Rakvere väljadel kaitseväge, kaitseliidu, piirivalve ja politsei paremad suusatajad, kus jõudu tuleb proovida 25 km. suusatamises. Rakvere väljadel näeme ka esmakordselt naisi, kes võistlevad kaitseliidu ridades. Sel puhul peame olema järgmistes asjades teadlikud.

1) Riided ja jalanõud: Kõige sobivam on, kui pannakse ihule pehme trikoosärk, mis võtab higi sisse. Särgile tuleb peale tõmmata tihedast riidest sviiter ja samasugused püksid, mis tuult läbi ei lase. Külma ilmaga tuleb eelmisele riietusele veel riideid alla panna. Pärast suusatamist tuleb võtta higine pesu seljast ja higi ära kuivatada, kui võimalik siis võtta soe duš. Suusasaapad olgu kõva nina ja tallaga, tald ei tohi liig paks olla, sest see vähendab jala painduvust. Tald peab olema tingimata õmmeldud. Pealiskihk peab olema pehme, et ei väsitaks jalapõida ja ei hõõruks jalga. Saapataldadel peab olema ka rant, siis ei saa varvad nii kergesti pitsitud ja pöördel, samuti suusa juhtimisel on jalg tugevam. Saapale pange suurt rõhku, sest saapaga annate energia suusale üle.

2) Suusa sidemed ja tallaalus. Suusa sidemed mängivad peamist osa suusa juhtimisel. Hea saapa ja hea suusa, kuid halva sidemega on sõit suurel määral halvatud. Kuna hea sideme ja saapaga võib juhtida ka halbu suuski. Kõige parem on metallklambri side, mis võimaldab hästi juhtida suuska. Tallaalus olgu kummist või tsinkplekist. Kui tallaalus kummist, siis ei tohi olla kummi

täiesti plankilt suusa küljes kinni, sest see võimaldab lumekamba kogumist tallaalusele. Tallaaluse kummi tuleb lüüa kühmas, et õhk jääks alla, siis viskab ta vedrutades lume pealt ära.

3) Suusad. Suuski on kaht tüüpi: kiir- ja murdmaa-suusad. Kiirjooksu suusad on pikad, kitsad, painduvad ja kerged. Kiirjooksu suusal on see väga tähtis, et raskuse keskpunkt oleks ninarihmast natuke eespool, see võimaldab suuski paremini juhtida kiirel sõidul. Suusk peab olema nii kumer ja painduv, et sõidul, kui suusataja raskus lasub suusal, suusk oma liusu pinnaga tervena puudutab lund. Lubamatu on see, kui ainult suusa eelmine ja tagumine osa libiseb mööda lund. Muidugi on jooksul momente, kus üks osa suusal puudutab enne lund, kuid libisemisel peab olema suusk lumel rööbiti. Veel suurem pahe on see, kui suusa keskosa vajub looka. Kontrollina tuleb siin vaadata suusa liusku pinda pärast sõitu. Kust talla-määre või suusk rohkem kulunud, seal ongi vea asukoht. Kõrvaldada saab seda koolutades suuska plokkide vahel. Kui kiirsuusatamisel on rada ees, siis on kasulikum tarvitada pikemaid suuski, kui see aga puudub, siis lühemaid suuski, sest neid on kergem juhtida. Mäesuusad on lühemad ja massiivsemad. Mäesuuski tarvitatakse mägedes ja ebatasasel maastikul. Mäesuuski on kergem juhtida. Mäesuuskadel tehakse ka hüppeid.

4) Suusakepid ja kepi-rihmad. Suusakeppide pikkusel ei ole erimäära, nad olenevad suusataja pikkusest. Tasasel maal tarvitatakse pikemaid keppe, ebatasasel maastikul ja metsas lühemaid.

Kepi parajat kinnihoiu kohta saame siis teada, kui enne sõitu kepi määrimise kampoliga sisse, koht kus kampool kulub, ongi õige kinnihoiu koht. Kepirihmad on väga tähtsad, rihmaga ei libise kepp kunagi käest. Kepirihm soodustab ka tugevamat käetõuget, Kepirihm peab olema umbes 3 sm. laiune, pehme nahkrihm. Pärast kepi tõuget tulevad sõrmed jälle vabaks lasta, et mitte käsi ilmaaegu väsitada.

5) Suusa tõrvamine ja määrimine. Suusa tõrvamiseks on soovitatav männi-

tõrv, mida soojendatult tarvitada. Et suusk hästi libiseks, tuleb suuski suusamäärdega määrada. Määre valik oleneb ilmastikust. Suusale tuleb mitu korda (3—5) tallamääret panna ja igakord siledaks hõõruda villase lapiga, korgiga või käega. Enne sõitu tuleb tingimata järele proovida, kuidas määratud suusk libiseb.

6) Suusatamise stiilid. Mägitakt. Mägitakti juures teeb vasak jalg libiseva sammu ette ja parem käsi samal ajal teeb kepiga tõuke. Seesama sünnib vastupidiselt. Kehahoid vaba, väikese kallakuga ette. Tasatakt. Jalad kordamööda ette tõugata. Keppidega korraga tõugata, kepid tulevad tõuke algel suusanina kohale. Tõuge peab sündima mitte ainult käe, vaid õla, selja ja rinnalihaste ühisel jõul. Kaksiktakt. Joosta

kaks sammu ja tõugata. Enne libisemise surnud punkti jõudmist kordub sama, keha peab sarnaselt töötama, et kõik liigutused ühte sulavad, jalad kõverduvad ja sirgumisel jääb väike kõverdus põlvist, mis võimaldab kiiremat tööd kui jalg lõpuni sirutatakse välja. Kolmiktakt. Kolmiktakti juures joostakse kolm sammu. Käte ja kehatöö on sama, mis kaksiktakti juures. Võib ka rohkem samme joosta, kuid see on väsitav. Kiirsõidul tuleb tarvitada segatakti, see ei väsita nii ruttu. Vahetvahel tuleb kätele ja siis jalule anda rohkem tööd.

Hingamine peab sündima läbi nina ja ei tohi olla liig kiire. Hingamine peab vastama suusataja liigutustele. Iga suusataja peab neist põhireeglitest pidama kinni, kui ta tahab edu saavutada.

Ametlik osa.

Piirivalve valitsuse ülema käsukirjaga 30. jaanuarist s. a. Nr. 12.

on avaldatud Lääne jaoskonna Pärnu rajooni valvurile, noor-allohvitses Oskar Sirkale kiitust salakauba jälgimisel ülesnäidatud püsivuse eest.

Politseidirektori käsukirjaga 5. veebr. s. a. nr. 33.

on määratud end. kriminaal-assistent Paides Erich Tamsar oma palvel konstaabliks Viru-Järva abiprefektuuri koosseisu, arvates 1. veebruarist s. a.

Politseidirektori määrusega on tühistatud:

Uue-Võidu vallas elutseva August Tõnise p. Kallaku laskeriistaluba jahipüüsi hoidmise ja kandmise osas.

Politseipeavalitsuses on registreeritud:

1) Ajaleht „Rodina“, hakkab ilmuma Petseris, kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja — Peeter Sahari p. Shurin. „Rodina“ trükitakse Petseris „Tähe“ trükikojas.

2) Perioodiline trükitoode Tartu kuu-
lutuste leht „Reklaam“, hakkab ilmuma Tartus, kord nädalas; väljaandja — „Reklaam & Kuulutuste Büroo“, asukoht Tartus; vastutav toimetaja — Olga Sepp. Trükitoode trükitakse Tartus Ed. Bergmani trükikojas.

3) Ajakiri „Tehnika põllumajanduses“, hakkab ilmuma Tallinnas, neli korda aastas, väljaandja — Masinatavitate ühingute liit; vastutav toimetaja — Edgar Oltspert. Ajakiri „Tehnika põllumajanduses“ trükitakse Narvas M. Minise trükikojas.

Kirjandus.

Revue internationale des Sciences Administratives.

(Bruxelles, rue de la Brasserie, 16).

Selle nime all ilmub juba teine aasta Administratiivteaduste rahvusvaheliste kongresside rahvusvahelise alalise komisjoni (Commission internationale permanente des Congrès internationaux des

Sciences Administratives) väljaandel Brüsselis üks huvitavamatest administratiiv-alal aegkirjadest. Ta on meil vähe tuntud, kuid see nähtus peab kaduma. Meie elame juba kauemat aega valitsemi-

se aparadi ümberkorraldamise vajaduse tähe all. Riigikogus ootab vastuvõtmist vabariigi valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduseelnõu; on oodata ligemal ajal riigikontrolli seaduseelnõu riigikogule esitamist (vabariigi valitsuse komisjonis on ta, kuuldavasti, juba vastu võetud); omavalitsuste ümberkorraldamise küsimus on teatavasti alati päevakorras (alles hiljuti novembrikuus oli ta pikemalt arutamisel II Eesti omavalitsuste tegelaste kongressil) jne. Kuid samuti on lugu ka mujal — nii uutes, kui vanades riikides. Võib isegi öelda, et vanades riikides (näit. Prantsusmaal ja Saksamaal) on need küsimused palju akuutsemad kui uutes — eriti meil. Nende kallal tehakse seal palju ja põhjalikku tööd. Kui sellest hiiglatööst tahetakse saada täpsem ettekujutus, siis võimaldab seda igapidi kõnealolev aegkiri, kus asjasse puutuv terve maailma kirjandus kokkuvõetult edastatakse. Sellejuures on pakutav materjal nii huvitav, et see, kes seda kord

maitsnud, jääb põnevusega ootama, mis järgnevad numbrid temale toovad.

Isenesest mõistetav, et see materjal ei tohiks kasutamata jääda meil kavatsetatutel reformidel, sest ümberkorraldamise õhinas võib kergesti juhtuda, et heidetakse kõrvale midagi, mis meil tegelikult elujõuline ja mida kui paremus ka mujal maksma panna tahetakse.

Sama huviga on loetavad ka sealsamas leiduvad tuntud autorite iseseisvad kirjutused. Aegkirja prantsuse keel on lihtne, kergelt arusaadav, mida meil ka eriti hinnata tuleks. Hind on kõigest 15 belgat (üks belga umbes 53 senti). Ilmub neli korda aastas (jaanuaris, aprillis, juulis ja oktoobris) — üksiku numbriga kaust kuni 200 l. suur. Kõik see lubab loota, et kõnealolev aegkiri leiab meil väärlist vastuvõttu.

E. Maddison,

Rahvusvahelise alalise komisjoni liige ja Eesti sektsiooni esimees.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i .

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

- Leinberg, Gustav Hansu p., kaitseliidu liikmekaart nr. 387, v. a. Harju maleva pealikult. (13541)
- Leinberg, Gustav Hansu p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 1. diviisi suurtükiväe 2. grupi ülemalt 3. 5. 25 a. (13543)
- Kraam, Konstantin Jakobi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 6147, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 20. 5. 24 a. (13545)
- Rüüter, Hans Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 245, v. a. Harju maak. rahvaväe komisjoni poolt 6. 8. 19 a. (13547)
- Uuetalu, Mart Mardi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 507, v. a. 9. jalaväe rügemendi ülemalt 21. 4. 20 a. (13549)
- Hermann, Feodor Karli p., laskeriistaluba nr. 2628, v. a. Tallinna-Harju prefektilt 22. 7. 26 a. nr. 2628. (17007)
- Grünbaum, Aleksander, Nanseni pass nr. 2547/2797, v. a. politsei peavalitsuselt 31. 1. 24 a. (18952)
- Pumpiansky, Lidia, Nanseni pass nr. 17961/2137, v. a. politsei peavalitsuselt 13. 7. 27 a. (18969)

- Kleckip, Pauliine, Läti välispass nr. 204, v. a. 11. 6. 27 a. (18970)
- Herodes, Eugen, välispass nr. 1926, v. a. Eesti konsulaadist Berliinis 8. 2. 26 aast. (18976)
- Õun, Martin Elisabeti p., laskeriistaluba nr. 2875, v. a. Tartu-Valga prefektilt 1.10. 26 a. (19029)
- Liiber, Martin Martini p., reservitunnistuse duplikaat nr. 1739, v. a. 14. 2. 28 a. (19031)
- Int, Harald Jakobi p., reservitunnistus nr. 5553, v. a. ratsarügemendi ül. 2. 6. 23 a. (19033)
- Parts, Artur Jaani p., täiesti salajane teadaanne nr. 72, v. a. 9. 5. 25 a. Korraldusvalitsuselt. (19034)
- Lööndre, August Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 3459, v. a. 2. jalaväe rügemendi ül. 30. 4. 23 a. nr. 3459. (19041)
- Krass, August-Eduard Karli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Piirivalve valitsuselt 1924. a. (19043)
- Türkis, Jaan, hobusepass nr. 194, v. a. Rapla vallaval. 16. 12. 20 a. nr. 194. (20403)

- Eher, August Hermani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 24, v. a. 1. soomusrongide rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a. nr. 24. (19038)
- Lööndre, August Jaani p., laskeriistaluba nr. 2199, v. a. Tartu-Valga prefektilt 25. 10. 27 a. — maksvusega 28. 10. 29 a. (19046)
- Türkis, Jaan, hobusepass nr. 945, v. a. Rapla vallaval. 30. 12. 20 a. nr. 945. (20404)
- Veinberg, Joh. Villemi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 15326, v. a. Tallinna tagavara polgu ül. 30. 5. 20 a. (19402)
- Nõmmiksaar, Joh. Joosepi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 28174, v. a. Harju maak. rahvaväe ül. 18. 11. 20 a. (19411)
- Albok, Mihail Mardi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 8355, v. a. Aegnasaare kom. poolt 1. 12. 24 a. (19412)
- Jalaja, Pavel Paveli p., sõjav. vab. tunnistus nr. 3641, v. a. Lääne maak. rahvaväe ül. 1. 6. 21 a. (19413)
- Remmel, Voldemar Jüri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1341, v. a. 9. jalav. polgu ül. 1. 3. 20 a. (19414)
- Reskov, Jakob Joosepi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1424, v. a. 2. suurtükiväe rüg. ül. 2. 4. 20 a. (19415)
- Viikmann, Jaan Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 2233, v. a. 10. jalav. rüg. ül. 27. 3. 23 a. (19416)
- Kranfeldt, Aleks. Jakobi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 12226, v. a. 1. jalav. polgu ül. 10. 8. 20 a. (19417)
- Rosenberg, Artur Daaveti p., sõjav. vab. tunnistus nr. 7747, v. a. 1. diviisi staabi ülemalt 15. 10. 21 a. (19418)
- Arro, Gustav Mardi p., sõjav. teenistusse kõlbmatuse tunnistus nr. 233, Harju maak. rahvaväe komisjoni poolt 6. 8. 19 aast. (19420)
- Volkov, Aleks. Mihaili p., Nanseni pass nr. 12475/25997, v. a. politsei peavalitsuselt 1. 9. 24 a. (19421)
- Loog, Johannes Andrese p., sõjav. vab. tunnistus nr. 2964, v. a. L. r. soomusr. nr. 2 ül. 10. 8. 20 a. (19422)
- Pesur, Jaan Hansu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 241, v. a. 1. diviisi intendandilt 27. 4. 20 a. (19433)
- Kotkas, Otto Mardi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 25315, v. a. Harju maak. rahvaväe ül. 25. 10. 20 a. (19434)
- Lambot, Voldemar Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 8991, v. a. 4. jalav. polgu ülemalt 27. 5. 21 a. (19439)
- Ulrich, Nikolai Aleksandri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 6311, v. a. 7. jalav. rüg. ülemalt 1. 10. 25 a. (19441)
- Zirins, Arved Emili p., laskeriistaluba nr. 4328, v. a. Tall.-Harju prefektilt 3. 2. 28 a. (19443)
- Zirins, Arved Emili p., Läti välispass nr. 52, v. a. Läti saatkonnast Eestis 4. 11. 27 a. (19444)
- Vildt, Johannes Mihkli p., sõjav. vab. tunnistus nr. 2396, v. a. sõjaväg. ülemalt 14. 4. 20 a. (19450)
- Arro, Johannes Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 5544, v. a. Tall. vahipataljoni ülemalt 16. 9. 20 a. (19451)
- Lipp, Johannes Tõnise p., sõjav. vab. tunnistus nr. 2472, v. a. Lääne kaitseväge ringkonna ülemalt 3. 11. 25 a. (19459)
- Samsonova, Maria, Nanseni pass nr. 1605/1597, v. a. politsei peavalitsuselt 18. 1. 24 a. (19654)
- Hakkaja, Eduard, sõjav. vab. tunnistus nr. 3806, v. a. Harju maak. rahvaväe ül. 3. 2. 22 a. (19657)
- Vurma, Ludvig, sõjav. vab. tunnistus nr. 14409, v. a. 1. jalav. rüg. ülemalt 19. 8. 21 a. (19663)
- Dunkelbach, Heinrich, sõjav. vab. tunnistus nr. 33109, v. a. Harju kaitseväge ringk. ül. 1921 a. (19669)
- Peck, Ferdinand, sõjav. vab. tunnistus nr. 13180, v. a. sv. ühend. õppeasutuse ül. 1924 a. (19678)
- Remmelgas, Eduard, sõjav. vab. tunnistus nr. 30631, v. a. Harju maak. rahvaväe ül. 18. 11. 20 a. (19679)
- Berggrün, Evald, sõjav. vab. tunnistus nr. 6431, v. a. 7. jalav. rüg. ülemalt 1. 10. 25 a. (19680)
- Umbert, Hans, sõjav. vab. tunnistus nr. 2766, v. a. Harju maak. rahvaväe ülem. 9. 2. 21 a. (19681)
- Remmelgas, Eduard, laskeriistaluba, v. a. Järva maak. pol. ül. 6. 12. 24 a. (19682)
- Rosenvald, August, välispass nr. 5965, v. a. Politsei peavalits. 1927. a. (19689)
- Piisa-Pitsal, Georg Johani p., välispass nr. 886, v. a. politsei peavalitsuselt 18. 5. 27 a. (19732)
- Pikson, Helmi Jaani t., välispass nr. 3949, v. a. politsei peavalits. 24. 9. 26 a. (19736)
- Noormägi, Juhan, hobusepass nr. 189, v. a. Salla vallaval. 10. 2. 21 a. (43009)
- Eller, Jaak, hobusepass nr. 409, v. a. Salla vallaval. 11. 2. 21 a. (43009)
- Mölder, Alfred Joosepi p., hobusepass. (43011)

Peiton, Alfred Juliuse p., sõjav. vab. tunnistus nr. 80, v. a. Harju maak. rahvaväe ül. 4. 2. 25 a. (43016)

Käpp, Johan, hobusepass.

Seer, Voldemar Mardi p., sõjav. vab. tunnistus.

Tuuleveski, Karl Jaani p., sõjav. vab. tunnistus.

Pavelson, Heinrich Mihkli p., sõjav. vab. tunnistus nr. 10217, v. a. 6. jalav. rüg. ül. 8. 4. 20 a.

Johanson, August Andrese p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1112, v. a. Pärnu kaitseväe ringk. ül. 20. 1. 21 a.

Miilberg, Johannes Mardi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 18478, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ja k. l. ül. 23. 12. 20 a.

Tõnisson, Jakob Jüri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 4398, v. a. Tallinna tagavara polgu ül. 26. 2. 20 a.

Adamsen, Johan Johani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 9729, v. a. 6. jalav. rüg. ül. augustikuul 1922 a.

Valdmann, Eduard Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 409, v. a. Tartu Kooliõpet. pat. ül. 25. 4. 20 a. (2183)

Kreedemann, Jaan Hansu p., laske-riistaluba nr. 758/830, v. a. Järva maak. pol. ül. 1923. a. (2228)

Neigfeldt, Anton Jüri p., laskeriistaluba nr. 303, v. a. Järva maak. pol. ül. 25. 3. 25 a. (2296)

Schilling, Georg Georgi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 3381, v. a. Korrald. valits. 30. 3. 20 a. (62)

Schilling, Elisabeth, t. salajane teadaanne 8. 4. 25 a. nr. 72. (62)

Siisel, Aleksander Jüri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 9439, v. a. 6. jalav. polgu ül. 31. 3. 20 a. (2345)

Rask, Gustav Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 1. jalav. polgu ül. 28. 4. 20 a. (2392)

Narris, Peeter Hendriku p., täiesti salajane teadaanne nr. 116, v. a. Korraldusvalits. 31. 10. 27 a. (2409)

Martin, Johannes Reinu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1373, v. a. väljapatarei nr. 2 ülemalt 27. 4. 20 a.

Silberg, Jaan Jüri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 85, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ülemalt 19. 12. 19 a. (18402)

Märk, Eduard Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 2932, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 10. 2. 21 a. (18413)

Liipa, Gustav, sõjav. vab. tunnistus nr. 25206, v. a. Harju maak. rahvaväe ül. 22. 10. 20 a. (20427)

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

Jurna, Mihkel Mihkli p., v. a. Vee vallaval. 22. 4. 28 a. nr. 7.

Seer, Voldemar Mardi p.

Arenberg, Hilda Mihkli t., v. a. Tammiste vallaval. 5. 1. 20 a. nr. 203.

Arenberg, Mihkel Jaani p., v. a. Tammiste vallaval. 3. 1. 20 a. nr. 202.

Pavelson, Johannes Mihkli p., v. a. Tammiste vallaval. 31. 5. 20 a. nr. 351.

Kivisild, Karl Jaani p., v. a. Tori vallaval. 28. 8. 28 a. nr. 135.

Janntson, Jaan Jüri p., v. a. Tori vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 393.

Kukk, Eliise Johani t., v. a. Tammiste vallaval. 24. 12. 19 a. nr. 92.

Peterson, Ella Villemi t., v. a. Järve vallaval. 22. 3. 21 a. nr. 1346.

Erlagen, Aleksander Aleksandri p., v. a. Taali vallaval. 3. 6. 24 a. nr. 68.

Pukk, Roman Romani p., v. a. Paide pol. ülemalt 1919 a.

Jürgenstein (Leibur), Liina Voldemari t., v. a. Vana-Vändra vallaval. 29. 12. 19 a. nr. 449.

Õunapu, Juhan Madise p., v. a. Vana-Vändra vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 2.

Kirkmann, Jaan Mihkli p., v. a. Vana-Vändra vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 239.

Kitsing, Jaan Jaani p., v. a. Vana-Vändra vallaval., 17. 12. 19 a. nr. 275.

Pärt, Katta Jüri t., v. a. Uue-Vändra vallaval. 16. 1. 20 a. nr. 454.

Tõnisson, Jakob Jüri p., v. a. Uue-Vändra vallaval. 14. 10. 20 a. nr. 839.

Adamsen, Jaan Karli p., v. a. Vana-Vändra vallaval. 29. 4. 20 a. nr. 1000.

Heidemann, Villem Tõnise p., v. a. Vana-Vändra vallaval. 21. 1. 21 a. nr. 1297.

Engelbrecht, Linda Antoni t., v. a. Uue-Vändra vallaval. 6. 5. 26 a. nr. 46/286362.

Adamsen, Johan Johani p., v. a. 26. 2. 21 a. nr. 943.

Sihver, Juuli Jüri t., v. a. Uue-Vändra vallaval. 17. 1. 20 a. nr. 562.

Esko, Johan Hansu p., v. a. Uue-Vändra vallaval. 15. 1. 20 a. nr. 249.

Kont, Tõnis Jaani p., v. a. Uue-Vändra vallaval. 14. 1. 20 a. nr. 226.

Pütt, Jaan Hansu p., v. a. Uue-Vändra vallaval. 16. 1. 20 a. nr. 438.

Tuisk, Juuli Jaani t., v. a. Uue-Vändra vallaval. 15. 1. 20 a. nr. 257.

Hendrikson, Johannes Jüri p., v. a. Vana-Vändra vallav. 5. 6. 20 a. nr. 1048.

- Teetsov (sünd. Liiva), Meeta Hansu t., v.a. Uue-Vändra vallaval. 15.6.20 a. nr. 776.
- Adamson, Hendrik Hansu p., v.a. Vana-Vändra vallaval. 10.11.20 a. nr. 843.
- Jürgens, Anton Hansu p., v.a. Vana-Vändra vallaval. 7.10.27 a. nr. 155.
- Pettai, Jakob Gustavi p., v.a. Vana-Roosa vallaval. 9.11.21 a. nr. 636.
- Akerberg, Lidia Jüri t., v.a. Penuja vallaval. 31.5.22 a. nr. 442.
- Paap, Andrei, v.a. Mäe vallaval. 21.11.24 a. nr. 969. (718)
- Brusov, Pavel, v.a. Kulje vallaval. 21.9.23 a. nr. 1257. (719)
- Otsamägi, Vassili, v.a. Slobodka vallaval. 2.3.21 a. nr. 160. (847)
- Hänin, Elisaveta, v.a. Kulje vallaval. 28.3.25 a. nr. 159. (853)
- Steinberg, Mart Hansu p., v.a. Väätsa vallaval. 1.11.27 a. nr. 306.
- Tanel, Mari Mardi t., v.a. Paide linna pol. ülemalt 15.12.19 a. nr. 1419.
- Kreedemann, Jaan Hansu p., v.a. Väätsa vallaval. 25.5.23 a. nr. 66.
- Niidu, Anna Mardi t., v.a. Tall. linna pol. 1. jsk. ül. 1919 a. nr. 1934.
- Rindeberg, Pauliine Karli t., v.a. Vöhmuta vallaval. 2.3.20a. nr. 301.
- Samblik, Amalie Juhani t., v.a. Järva maak. pol. ül. nr. 2562.
- Rosenbusch, Jaan Peetri p., v.a. Vöhmuta vallaval. 16.12.19 a. nr. 25.
- Hermann, Voldemar Mihkli p., v.a. Esna vallaval. 11.9.23 a. nr. 572.
- Treeter, Gustav Jüri p., v.a. Veinjärve vallaval. 24.3.20 a. nr. 299.
- Saumann, August Hansu p., v.a. Veinjärve vallaval. 6.4.28 a. nr. 113.
- Ööpik, Meta Johannese t., v.a. Anna vallaval. 8.1.21 a. nr. 3.
- Juur, Aleksander Reinu p., v.a. Kõlleste vallaval. 15.9.22 a. nr. 776. (6697)
- Verber, Aliide Hansu t., v.a. Sooniste vallaval. 18.12.19 a. nr. 119. (6698)
- Taal, Ann Jaani t., v.a. Kolovere vallaval. 7.6.22 a. nr. 588. (6699)
- Lensman, Jaan Jaani p., v.a. Kalju vallaval. 31.12.19 a. nr. 87. (6700)
- Maasing, Jüri Hansu p., v.a. Velise vallaval. 20.1.21 a. nr. 29. (18401)
- Tamberg, Jaan Karli p., v.a. Vigala vallaval. 31.12.19 a. nr. 670. (18403)
- Aleksei, August Jüri p., v.a. Vigala vallaval. 31.12.19 a. nr. 951. (18404)
- Koppel, Kustav Kustase p., v.a. Luiste vallaval. 2.1.20 a. nr. 510. (18405)
- Aliipere, Jaan Päärnu p., v.a. Vigala vallaval. 31.12.19 a. nr. 667. (18406)
- Treiberg, Natalie Juhani t., v.a. Märjamaa vallaval. 28.9.22 a. nr. 1338. (18409)
- Treial, Jaan Tõnise p., v.a. Viljandi linna pol. ül. 16.12.19 a. nr. 1895. (18410)
- Kalde, Rosalie Reinholdi t., v.a. Vaikna vallaval. 14.12.25 a. nr. 234. (18412)
- Treemann, Jaan Jaani p., v.a. Märjamaa vallav. 23.12.19 a. nr. 71. (18414)
- Koiks, Anna Tõnise t., v.a. Haimre vallaval. 17.9.20 a. nr. 689. (18415)
- Hübner, Amalie Hansu t., v.a. Velise vallaval. 23.1.25 a. nr. 58. (18416)
- Pääsuke, Karl Jaani p., v.a. Haimre vallaval. 7.7.22 a. nr. 896. (18419)
- Söödo, Bernhard Jaani p., v.a. 3. jsk. politseikomissariilt Tartus, 15.5.26 a. nr. 962. (17890)
- Johanson, Aleksander Peetri p., v.a. Tartu linna pol. 1. jsk. ül. 18.12.23 a. nr. 1232. (17891)
- Muuli, Taavet Johani p., v.a. 3. jsk. politseikomissariilt Tartus 18.6.28 a. nr. 339. (17892)
- Lääne, Fromhold Miina p., v.a. Tartu linna pol. 3. jsk. ül. 5.8.24 a. nr. 583. (17893)
- Jodi, Ernst-Eduard Peetri p., v.a. Kongota vallaval. 6.9.27 a. nr. 75. (17894)
- Songisep, Alma-Luise Jaani t., v.a. Tartu linna pol. 3. jsk. ül. 20.11.19 a. nr. 405. (17895)
- Silma, Alviine Jakobi t., v.a. Tartu linna pol. 3. jsk. ül. 8.10.21 a. nr. 13473. (17896)
- Pikkas, Oskar Jakobi p., v.a. Tartu linna pol. 2. jsk. ül. 5.5.20 a. nr. 13798. (17897)
- Sieling, August Jaani p., v.a. Tartu linna pol. 3. jsk. ül. 24.5.22 a. nr. 14201. (17898)
- Karro, Arnold Jaani p., v.a. 2. jsk. politseikomissariilt Tartus 12.2.27 a. nr. 8547. (17899)
- Kattel, Oskar Gottliebi p., v.a. Torma vallaval. 20.1.20 a. nr. 1031. (17900)

Politsei peavalitsus ostab

võistluspakkumisel:

1) väikekalibrilisi spordipüsse, 2) padroneid tähendatud pussidele ja 3) püstoli padroneid kal. 7,65.

Kinnised 50-sendilise tempelmargiga varustatud pakkumised tulevad anda politsei peavalitsusele 12. veebruariks s. a. kella 10 homm. Lähemaid teateid saab peavalitsuse majandustoimkonnalt igal tööpäeval kella 10—14.